

Марусей Тетяна

к.е.н., доцент, доцент кафедри інформаційних технологій
Подільський державний аграрно-технічний університет
м.Кам'янець-Подільський

Білик Тетяна

к.е.н., проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної
діяльності
Подільський державний аграрно-технічний університет
м.Кам'янець-Подільський

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Сьогодні спостерігається стрімкий розвиток галузі бджільництва в Україні. Однак, існує ряд чинників, які перешкоджають подальшому піднесенню галузі. Серед них – відсутність джерел фінансування для інноваційного розвитку, загальна криза у країні, нехтування підготовкою висококваліфікованих кадрів та відсутність гармонізованих з міжнародними нормативних документів що регулюють виробництво та якість продукції. Попит на мед, віск, бджолине обніжжя, прополіс та інші продукти бджільництва у світі постійно зростає. Україна залишається традиційним постачальником продуктів бджільництва на світовому ринку. лікарських рослин серед медоносів, відсутність отруйних рослин – всі ці фактори сприяють тому, що українська продукція бджільництва є особливо досить цінною. Незважаючи на це, щороку експортуються значні обсяги меду, що свідчить про значний потенціал галузі та визначає потребу розвитку бджільництва. Тому, аналіз проблем та пошук шляхів розвитку галузі бджільництва є актуальною проблематикою сучасної сільськогосподарської науки[5].

Вагомий внесок у розвиток та функціонування галузі бджільництва та розвиток ринку її продукції останнім часом зробили: В. Л. Гриценко,

Г. П. Самчук, О. М. Яценко. Дослідження конкурентоспроможності галузі бджільництва на внутрішньому та зовнішньому ринках представлено в роботах О. Д. Витвицької, Є. С. Козупиці, Ю. В. Кернасюка, М. В. Кравченка, О. М. Яценко та інших.

Подальший розвиток бджільництва в різних категоріях господарств країни зумовлює необхідність визначення його економічної ефективності і факторів, які найбільшою мірою формують її рівень. Економічна ефективність показує кінцевий корисний ефект від сукупних вкладень. У бджільництві дана категорія відображає ступінь раціональності використання ресурсів, необхідних для організації сільськогосподарського виробництва і в результаті зводиться до забезпечення умов розширеного виробництва продукції, людських ресурсів, природного середовища, виробничих відносин. Сутність ефективності бджільництва полягає у формуванні комплексу умов для забезпечення розширеного відтворення, що дозволяють галузі не лише задовольняти запити суспільства, але і гармонійно розвиватися на основі дії стійких організаційно-економічних, правових, соціально-моральних і економічних зв'язків та відносин. Зазначений комплекс умов складається на всіх рівнях управління виробництвом. Економічна ефективність бджільництва характеризується системою таких показників: виходом валового і товарного меду, затратами праці на 1 ц меду, вартістю валової продукції бджільництва на одного середньорічного працівника, собівартістю одиниці продукції і ціною її реалізації, прибуток, рівень рентабельності[4].

Більшість українського меду експортується. Експорт зростає щороку і в 2016-му сягнув рекордних показників. Цьому сприяють низький попит на внутрішньому ринку та високий — на зовнішньому, де головна перевага нашого меду — низька ціна.

За перше півріччя 2017 року Україна збільшила експорт меду майже удвічі порівняно з аналогічним періодом 2016-го: з 15,2 тис. тонн до 29,6 тис. тонн. Головні імпортери — США (\$18,9 млн), Німеччина (\$10 млн) і Польща (\$5,6 млн). Експорт в цій галузі зростає щороку величезними темпами: якщо в 2015

році його загальний обсяг склав 36 тис. тонн, то в 2016-му він сягнув вже 56,9 тис. тонн, а це — зростання у півтора рази (58%). Якщо ж взяти показники 2011-го, то зростання буде ще більш вражаючим — в 4 рази! [2]

Європейський Союз — головний ринок збуту для українського меду. В 2016 році в країни ЄС було експортовано 43 тис. тонн цього продукту, тобто близько 75% від загального експорту меду. Головні фактори — доступність європейського ринку та низька ціна українського меду — в 2016-му він був навіть дешевшим за китайський. Попит на цей продукт настільки великий, що квоти на його поставку (5 тис. тонн у 2016 році та 5,2 тис. тонн у 2017-му) вичерпуються за 2-3 дні. Українські ж експортери оптимальним обсягом квот вважають 20 тис. тонн. Проте ЄС захищає власного виробника і з такими подарунками не квапиться. Наразі існують домовленості щодо поступового збільшення квоти на 3 тис. тонн щороку, доки вона не сягне обсягу у 14 тис. тонн. Цей проект розглядається в Європарламенті. Боротися нам є за що — близько 40% потреб споживачів ЄС задовольняються за рахунок імпорту[2].

1. Оцінка сучасного стану галузі бджільництва України свідчить, що країна входить до п'ятірки головних виробників меду за валовим обсягом виробництва та споживанням цього продукту на душу населення. Зважаючи на посилення інтеграційних процесів і міжнародної конкуренції, Україна виходить на світові ринки бджільництва та потенційно може стати однією з головних експортоорієнтованих галузей нашої країни. У результаті виробництва високоякісної продукції і за умов створення відповідного рівня сертифікації, галузь бджільництва України може гідно конкурувати на міжнародних ринках [5].

Список використаних джерел

1. Про бджільництво: закон України від 22.02.2000 № 1492-III / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Бджільництво в Україні: успіхи та перспективи зростання галузі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msb.aval.ua/news/?id=27041>

3. Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://prokorovich.com.ua/>
- Марусей Т. В. Управління збутовою діяльністю сільськогосподарських підприємств / Т. В. Марусей // Зб. наук. праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2008. – Вип. 12. – С. 290-293
4. Р. С. Федорук, І. І. Ковальчук, Л. М. Ковальська, А. Р. Гавраняк/ Проблеми, стан та перспективи бджільництва в Україні / Інститут біології тварин НААН України. [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://www.inenbiol.com/ntb/ntb5/pdf/9/3.pdf>
5. М. Г. Повозніков, Л. О. Адамчук. Актуальні проблеми розвитку галузі бджільництва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication/318347272>